

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ડો. વાચ. એસ. પરમાર

વિરુદ્ધ

શ્રી હીરા સિંહ પોલ અને અન્ય

[ન્યાયમૂર્તિઓ, વેંકટરામ અચ્ચર, ગજેન્દ્રગડકર અને એ. કે. સરકાર, જેજે.]

ચૂંટણી-ભ્રષ્ટ પ્રથા-સરકારી કર્મચારીની સહાય મેળવવી-મતદાન એજન્ટ તરીકે નિમણૂક કરનાર ઉમેદવાર, તેને સરકારી કર્મચારી તરીકે જાણ્યા વિના-ગુનાહિત ઇરાદો, શુ જરૂરી તત્વ છે -લોક અધિનિયમની રજૂઆત (૪૩/૧૯૫૧), કલમ ૪૬ અને ૧૨૩(૭).

અપીલકર્તા, જે સંસદની ચૂંટણી માટેના ઉમેદવાર હતા, તેમણે મતદાન એજન્ટોની નિમણૂક માટે મોટી સંખ્યામાં ખાલી ફોર્મ પર હસ્તાક્ષર કર્યા અને તેમને કલ્યાણ સિંહ નામના વ્યક્તિને સોંપી દીધા. કલ્યાણ સિંહે એક ચોક્કસ મતદાન મથકનું નામ દાખલ કર્યા પછી કાશ્મીરા સિંહને ત્રણ ફોર્મ આપ્યા હતા. કાશ્મીરા સિંહે આ ત્રણ ફોર્મમાંથી એકમાં મતદાન એજન્ટ તરીકે અમરસિંહનું નામ ભરીને અમરસિંહને આપ્યું, જેમણે ફોર્મ પર સહી કરી, તેને મતદાન મથકના અધ્યક્ષ અધિકારી સમક્ષ દાખલ કર્યું અને અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કર્યું. અમર સિંહ સશસ્ત્ર

દળોના સભ્ય હતા પરંતુ આ હકીકત અપીલકર્તાને કે કાશ્મીરા સિંહ કે કલ્યાણ સિંહને ખબર નહોતી.મતદાન પછી અપીલકર્તાને ચૂંટાયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા પરંતુ ચૂંટણી અરજી દાખલ કરવામાં આવતા તેમની ચૂંટણીને આ આધાર પર રદ કરવામાં આવી હતી કે તેમણે સરકારની સેવામાં વ્યક્તિની સહાય મેળવવાની ભ્રષ્ટ્ર પ્રથા કરી હતી.અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે અમર સિંહને અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે યોગ્ય રીતે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા ન હતા કારણ કે ન તો અપીલકર્તા કે ન તો તેમના ચૂંટણી એજન્ટે નિમણૂક કરી હતી, અને અપીલકર્તાને ભ્રષ્ટ્ર પ્રથા માટે દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં કારણ કે તે જાણતો ન હતો કે અમર સિંહ સરકારની સેવામાં છે અને પરિણામે તેની પાસે જરૂરી ગુનાહિત ઇરાદો નથી.

એવું માનવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાએ વ્યક્તિગત રીતે નિમણૂક ફોર્મ પર હસ્તાક્ષર કરીને અમરસિંહને તેમના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કર્યા હતા.અપીલકર્તાએ હસ્તાક્ષર કર્યા પછી મતદાન એજન્ટનું નામ અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા ફોર્મમાં લખવામાં આવ્યું હતું તે હકીકત તેને અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા નિમણૂક બનાવતી નથી.

વધુમાં, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તા ભ્રષ્ટ્ર વ્યવહાર માટે દોષિત છે કારણ કે તેણે અમરસિંહને તેના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કર્યા હતા અને અમરસિંહને અપીલકર્તાની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવામાં મદદ કરવા માટે મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કર્યું હતું.કલમ ૧૨૩ (૭) સ્પષ્ટીકરણ (૨) હેઠળ એવી ધારણા ઊભી થાય છે કે અપીલકર્તાએ આમ કરીને તેમની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે અમર સિંહની સહાય મેળવી હતી, પછી ભલે તે આવી સહાય મેળવવાનો ઇરાદો ધરાવતા હોય કે નહીં.જે વ્યક્તિની સહાય તેમણે મેળવી હતી તે વ્યક્તિ સરકારની સેવામાં હતી કે નહીં તે અપીલકર્તાનું જ્ઞાન અપ્રસ્તુત હતું. ગુનાહિત ઇરાદો એ ભ્રષ્ટ્ર પ્રથાનો આવશ્યક ઘટક ન હતો.

દીવાની અપીલીય હકૂમત :સિવિલ અપીલ નંબર ૪૧૦/૧૯૫૮.

સિવિલ મિસલીનીયસ ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨/૧૯૫૮ માં શિમલા ખાતેની હિમાચલ પ્રદેશની ન્યાયિક કમિશનરની અદાલતના ૩૧ જુલાઈ, ૧૯૫૮ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા વતી યુ. પી. રાજ્યના મહાધિવક્તા કે. એલ. મિશ્રા અને એસ. એસ. શુક્લાએ રજૂઆત કરી હતી.

અચરુ રામ અને ગણપત રાય, પ્રતિવાદી નંબર ૧ માટે.

૧૭ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૮. કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમુર્તિશ્રી, એ. કે. સરકાર દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

આ અપીલ પ્રતિવાદી નંબર ૧, હીરા સિંહ પાલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ચૂંટણી અરજીમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેનો આપણે હવે પછી પ્રતિવાદી તરીકે ઉદ્ધેખ કરીશું. આ અપીલનો બીજો પ્રતિવાદી ચૂંટણી પંચ છે, પરંતુ તે સંભવતઃ હાજર થયો નથી કારણ કે તેને અપીલના પરિણામમાં રસ નથી જેમાં તેની સામે કોઈ દાવો નથી. તેમાં સામેલ એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું અપીલકર્તા ભ્રષ્ટ વ્યવહાર

માટે દોષિત હતો, જેની વિગતો લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની કલમ ૧૨૩(૭) ના અર્થમાં પછીથી રજૂ કરવામાં આવશે.

૧૯૫૭ની સામાન્ય ચૂંટણીમાં, હિમાચલ પ્રદેશના મહાસુ ડબલ મેમ્બર મતવિસ્તારમાંથી ચૂંટણી લડવા માટે દસ ઉમેદવારોએ તેમના નામાંકન પત્રો ભર્યા હતા.આ મતવિસ્તારની બે બેઠકોમાંથી એક બેઠક અનુસૂચિત જાતિના ઉમેદવાર માટે અનામત હતી.બે ઉમેદવારોએ હરીફાઈમાંથી પીછેહઠ કરી હતી અને બાકીના આઠ ઉમેદવારોએ મતદાન કર્યું હતું.આ આઠમાં અપીલકર્તા, પ્રતિવાદી અને એક નેક રામનો સમાવેશ થાય છે. નેક રામને અનામત બેઠક માટે અને અપીલકર્તાને સામાન્ય બેઠક માટે ચૂંટાયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.પ્રતિવાદીએ અપીલકર્તાને આગામી સૌથી વધુ મત આપ્યા.

પરિણામો જાહેર થયા પછી પ્રતિવાદીએ ૩/૦૮/૧૯૫૭ પર ચૂંટણી અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં અપીલકર્તાની ચૂંટણીની માન્યતાને આ આધાર પર પડકારવામાં આવી હતી કે તેણે વિવિધ ભ્રષ્ટ્ર પ્રવૃત્તિઓ કરી હતી.ચૂંટણી પંચે અરજીમાં કથિત વિવિધ ભ્રષ્ટ્ર વ્યવહારોના સંદર્ભમાં ૧૮ મુદ્દાઓ તૈયાર કર્યા હતા પરંતુ પ્રતિવાદી વિરુદ્ધ મુદ્દા નંબર ૮(i), ૮(ii) અને ૧૧ સિવાયના તમામ મુદ્દાઓનો જવાબ આપ્યો હતો.અંક ૮(i) એ પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો હતો કે શું અમર સિંહ, જે ભારત સંઘના સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય હોવાનું કહેવાય છે, તેમણે

અપીલકર્તા માટે કામ કર્યું હતું અને પ્રચાર કર્યો હતો.મુદ્દો નંબર ૮ (ii) એ હતો કે શું અમર સિંહને અપીલકર્તા દ્વારા તેમના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા.અંક નંબર ૧૧ નીચેની મુદતમાં હતો:

જો મુદ્દા નંબર (૩) થી (૧૦) માંથી એક અથવા વધુ મુદ્દાઓ હકારાત્મક રીતે નક્કી કરવામાં આવે અથવા નક્કી કરવામાં આવે, તો શું પ્રતિવાદી નંબર ૧એ તેની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ હેઠળ નિર્દિષ્ટ બે સરકારી કર્મચારીઓની સહાય પોતાના એજન્ટો દ્વારા અને તેના સમર્થકો દ્વારા મેળવી, મેળવી અથવા પ્રોત્સાહન આપ્યું અથવા મેળવવાનો પ્રયાસ કર્યો?

ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તા સામે મુદ્દા નંબર ૮ (i), ૮ (ii) અને ૧૧ પર ચુકાદો આપ્યો હતો અને ત્યારબાદ તેમની ચૂંટણી રદબાતલ જાહેર કરી હતી.

ત્યારબાદ અપીલકર્તા હિમાચલ પ્રદેશના ન્યાયિક કમિશનરને અપીલ કરવા ગયા, જેમણે તેમના તારીખના ૩૧/૦૭/૧૯૫૮ ના ચુકાદા દ્વારા મુદ્દા નંબર ૮ (i) પર ટ્રિબ્યુનલના તારણોને રદબાતલ રાખ્યા હતા, પરંતુ અન્ય બે મુદ્દાઓ પર તેના તારણો જાળવી રાખ્યા હતા અને જાહેરાતની પુષ્ટિ કરી હતી કે અપીલકર્તાની ચૂંટણી રદબાતલ હતી.અપીલકર્તા તે ચુકાદા સામે અપીલમાં વિશેષ રજા દ્વારા આ અદાલતમાં આવ્યો છે.અગાઉ જે કહેવામાં આવ્યું છે તેનાથી

જોવા મળશે કે મુદ્દા નંબર ૮ (ii) અને ૧૧ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નો જ ટકી રહ્યા છે.

હકીકતો હવે વિવાદમાં નથી અને નીચે પ્રમાણે કહી શકાય:આ મતવિસ્તારને ૬૦૬ મતદાન મથકોમાં વહેંચવામાં આવ્યો હતો અને દરેક મતદાન મથક માટે ત્રણ મતદાન એજન્ટોની નિમણૂક કરી શકાતી હતી.આમ અપીલકર્તાને ૧૮૧૮ મતદાન એજન્ટોની નિમણૂક કરવાનો અધિકાર હતો. ૨૮ એપ્રિલ, ૧૯૫૭ ના રોજ, તેમણે મતદાન એજન્ટોની નિમણૂક માટે કાયદા હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત ઘણી મોટી સંખ્યામાં ફોર્મ પર હસ્તાક્ષર કર્યા, ખાલી અને તેમાં કોઈ મતદાન એજન્ટનું નામ આપ્યા વિના, કારણ કે તે સમયે તેઓ વિવિધ મતદાન મથકો પર તેમના મતદાન એજન્ટ કોણ હશે તે અંગે મોટી સંખ્યામાં મતદાન મથકોને ધ્યાનમાં રાખીને તેમનું મન બનાવી શક્યા ન હતા.તેમણે આ ફોર્મ કલ્યાણ સિંહને સોંપ્યા, જેમણે તેમાંથી ત્રણ ફોર્મ કાશ્મીરા સિંહને મોકલ્યા અને તેમાં "મતદાન મથક નંબર ૧૩, શ્યોપુર" શબ્દો દાખલ કર્યા.કાશ્મીરા સિંહે મતદાનના દિવસે ૨૫/૦૫/૧૯૫૭ પર આમાંના એક ફોર્મમાં મતદાન એજન્ટ તરીકે અમરસિંહનું નામ ભર્યું હતું અને તેને મતદાન મથક નંબર ૧૩, શ્યોપુર ખાતે અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કરવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે અમરસિંહને સોંપ્યું હતું.ત્યારબાદ અમરસિંહે નિયમો અનુસાર ફોર્મ પર સહી કરી અને તેને મતદાન મથક નંબર ૧૩, શ્યોપુર ખાતે

પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર પાસે દાખલ કર્યું અને તેના બળ પર, તે મથક પર અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે લગભગ બે કલાક સુધી કામ કર્યું જ્યારે તેઓ સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય હોવાના આધારે તેમની પાસે વાંધો લેવામાં આવ્યો, ત્યારે તેઓ પાછા ફર્યા અને મતદાન મથક છોડી ગયા.અમરસિંહ મતદાનના દિવસે હકીકતમાં સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય હતા, જોકે તે સમયે અપીલકર્તાને આ વાતની જાણ નહોતી.કલ્યાણ સિંહ અને કાશ્મીરા સિંહે અપીલકર્તાની સત્તા હેઠળ જે કંઈ કર્યું તે બધું જ કર્યું.આ હકીકતો રજૂ કરેલા પુરાવા પર સ્થાપિત થઈ હોવાનું માનવામાં આવે છે.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા ઉત્તર પ્રદેશના વિદ્વાન મહાધિવક્તાએ સૌપ્રથમ દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે અમર સિંહને ખરેખર અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા ન હતા.તેમણે જણાવ્યું હતું કે કાયદાની કલમ ૪૬ હેઠળ મતદાન એજન્ટની નિમણૂક ઉમેદવાર પોતે અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ દ્વારા જ કરી શકાય છે અને અમર સિંહને મળેલા તથ્યો પર, હાલમાં જણાવેલા કારણોસર, અપીલકર્તા અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ દ્વારા મતદાન એજન્ટ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હોવાનું કહી શકાય નહીં.તેથી, તેમના જણાવ્યા અનુસાર, અમર સિંહને અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી અમર સિંહની નિમણૂક કરવા બદલ તેમની સામે ભ્રષ્ટ આચરણનો આરોપ નિષ્ફળ થવો જોઈએ.

પ્રથમ, આપણને એવું લાગે છે કે આ દલીલ વિદ્વાન મહાધિવક્તા માટે ખુલ્લી નથી.તેઓ પોતે અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન ન્યાયિક કમિશનર સમક્ષ હાજર થયા હતા અને ત્યાં સ્વીકાર્યું હતું કે અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે અમર સિંહની નિમણૂકની હકીકત અથવા માન્યતા પર તેમના દ્વારા સવાલ ઉઠાવી શકાય તેમ નથી.અમને નથી લાગતું કે આપણે અપીલકર્તાને આ પ્રકારની બાબતમાં નીચેની અદાલતમાં તેના વકીલ દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે આપવામાં આવેલી છૂટ પાછી ખેંચવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ.આ વધુ એટલા માટે છે કારણ કે જ્યારે આ બાબત ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હતી ત્યારે પણ હાલની દલીલ ઉઠાવવામાં આવી હોય તેવું લાગતું નથી.બીજું, આપણને એવું લાગે છે કે આ દલીલમાં કોઈ તથ્ય નથી.આપણે ધારીશું કે વિદ્વાન મહાધિવક્તા તેમની દલીલમાં સાચા છે કે કાયદા હેઠળ મતદાન એજન્ટની નિમણૂક માત્ર ઉમેદવાર દ્વારા અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ દ્વારા જ કરી શકાય છે, અન્ય કોઈ એજન્ટ દ્વારા કામ કરતા ઉમેદવાર દ્વારા નહીં.વિદ્વાન મહાધિવક્તાની દલીલ એ છે કે મળેલા તથ્યો પર, એકમાત્ર સંભવિત નિષ્કર્ષ એ છે કે અમર સિંહને અપીલકર્તા દ્વારા પોતે મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા ન હતા, પરંતુ તેમના એક અથવા અન્ય એજન્ટો કલ્યાણ સિંહ અથવા કાશ્મીરા સિંહ દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમાંથી કોઈ પણ તેમના ચૂંટણી એજન્ટ ન હોવાથી, નિમણૂક અમાન્ય હતી.તે વિવાદમાં નથી કે ન તો કલ્યાણ સિંહ અને ન તો કાશ્મીરા સિંહ તેમના

ચૂંટણી એજન્ટ હતા.હકીકતમાં એવું લાગે છે કે અપીલકર્તા પાસે કોઈ ચૂંટણી એજન્ટ નહોતો.જો કે, અમારા મતે, આનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી કારણ કે વર્તમાન કોઈ પણ એજન્ટ દ્વારા નિમણૂકનો કેસ નથી પરંતુ અપીલકર્તા દ્વારા પોતે નિમણૂકનો કેસ છે.અમે આ ટ્રિબ્યુનલ પર આવ્યા છીએ કારણ કે અહીં, નિમણૂક અપીલકર્તા દ્વારા વ્યક્તિગત રીતે હસ્તાક્ષરિત દસ્તાવેજ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાએ હસ્તાક્ષર કર્યા પછી મતદાન એજન્ટનું નામ દસ્તાવેજમાં અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા લખવામાં આવ્યું હતું તે હકીકત, તે દસ્તાવેજ હેઠળ મતદાન એજન્ટની નિમણૂકને અપીલકર્તાના એજન્ટ તરીકે કામ કરતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા નિમણૂક કરતી નથી.દસ્તાવેજની ભાષા પર-અને નિમણૂક દસ્તાવેજ સિવાય અન્ય કોઈ રીતે કરવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવતું ન હતું-તે અપીલકર્તા દ્વારા પોતે કરવામાં આવેલી નિમણૂક હતી.બીજી વ્યક્તિએ દસ્તાવેજમાં માત્ર તે જ નામ લખ્યું હતું જે કરવાની તેની પાસે સત્તા હતી.તેમણે કોઈ નિમણૂક કરવાનો ઇરાદો જ નહોતો રાખ્યો.તેના માટે કામ કરતા અપીલકર્તાના એજન્ટ દ્વારા નિમણૂક તરીકે દસ્તાવેજને વાંચવું અશક્ય છે.આ બાબતનો સાચો મત સ્પષ્ટ રીતે એ છે કે અપીલકર્તાએ પોતે દસ્તાવેજ દ્વારા તેના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિમણૂક કરી હતી, એક એવી વ્યક્તિ કે જેનું નામ તેના અધિકાર સાથે બીજા દ્વારા તેમાં લખવામાં આવ્યું હતું.તેથી અમારું માનવું છે કે અમરસિંહને પોતે અપીલકર્તા દ્વારા તેમના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત

કરવામાં આવ્યા હતા.આમ તે વિદ્વાન મહાધિવક્તાના કલમ જડના નિર્માણ પર પણ હતી, જે એક યોગ્ય નિમણૂક હતી.

પછી આપણે આ વાત પર આવીએ છીએ કે અપીલકર્તાએ સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય અમર સિંહની નિમણૂક કરી હતી, તેમના મતદાન એજન્ટે આ રીતે કામ કર્યું હતું.પ્રશ્ન એ છે કે, શું આ અપીલકર્તા દ્વારા ભ્રષ્ટ વ્યવહાર સમાન છે— પ્રતિવાદીની દલીલ જે નીચેની અદાલતો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી છે, તે છે કે તે કાયદાની કલમ ૧૨૩ (૭) ની અંદર ભ્રષ્ટ વ્યવહાર છે. તે જોગવાઈ જ્યાં સુધી સુસંગત છે અને તેની સમજૂતી આ શરતોમાં છે:

"કલમ ૧૨૩:આ કાયદાના હેતુઓ માટે નીચેની બાબતો ભ્રષ્ટ પ્રથાઓ ગણાશે:—

(૭) ઉમેદવાર અથવા તેના એજન્ટ દ્વારા અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા, તે ઉમેદવારની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે (મત આપવા સિવાય) કોઈ પણ સહાય (મત આપવા સિવાય) મેળવવી અથવા મેળવવી અથવા મેળવવાનો પ્રયાસ કરવો અથવા મેળવવાનો પ્રયાસ કરવો,

સરકારની સેવામાં અને નીચેના કોઈપણ વર્ગની કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી, એટલે કે:—

(સી) સંઘના સશસ્ત્ર દળોના સભ્યો; સમજૂતી.— (૧)

(૨) કલમ (૭) ના હેતુઓ માટે, જો કોઈ વ્યક્તિ ચૂંટણી એજન્ટ અથવા મતદાન એજન્ટ અથવા તે ઉમેદવારના મતગણતરી એજન્ટ તરીકે કામ કરે છે, તો તે ઉમેદવારની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવામાં મદદ કરે છે તેવું માનવામાં આવશે.

વિદ્વાન મહાધિવક્તા દલીલ કરે છે કે સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય તરીકે સરકારની સેવામાં રહેલા વ્યક્તિ પાસેથી તેમની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે ઉમેદવાર દ્વારા કોઈપણ સહાયની ખરીદી અથવા મેળવવી એ ભ્રષ્ટ્ર પ્રથા સમાન નહીં હોય, સિવાય કે તે ઉમેદવાર જાણતો હોય કે તે વ્યક્તિ આવી સરકારી સેવામાં છે.તેઓ કહે છે કે 'પ્રાપ્ત અથવા મેળવવું' શબ્દો આવા જ્ઞાનની આયાત કરે છે અને આ બાબતનો આ દ્રષ્ટિકોણ "તે ઉમેદવારની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે" શબ્દસમૂહમાં 'માટે' શબ્દમાંથી ખૂબ તાકાત મેળવે છે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, આવા જ્ઞાન વિના ઉમેદવારને

કોઈ સહાય મેળવી અથવા મેળવી હોવાનું કહી શકાતું નથી, કારણ કે જ્યાં સુધી તે જાણતો ન હોય કે તે આમ કરી રહ્યો છે ત્યાં સુધી કોઈ પણ વસ્તુ મેળવી અથવા ખરીદી શકે નહીં.ત્યારબાદ તેઓ નિર્દેશ કરે છે કે એવા પુરાવા છે કે ન તો અપીલકર્તા કે કલ્યાણ સિંહ કે ન તો કાશ્મીરા સિંહને ખબર હતી કે અમર સિંહ સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય હતા.તેથી, તેઓ કહે છે કે અપીલકર્તાએ આવા જ્ઞાનની ગેરહાજરીમાં તેમની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે સશસ્ત્ર દળોના સભ્યની સહાય મેળવી અથવા મેળવી હોવાનું કહી શકાય નહીં.

એ વાત સાચી છે કે અપીલકર્તા કે કલ્યાણ સિંહ કે કાશ્મીરા સિંહને પણ અમર સિંહની નિમણૂકની તારીખે ખબર નહોતી કે તેઓ સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય છે, પરંતુ હવે વિજ્ઞાન મહાધિવક્તા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો મુદ્દો, અમારા મતે, ઓછો ટકાઉ નથી.તે કલમની બીજી સમજૂતીની જોગવાઈઓને અવગણે છે જે આપણે પહેલેથી જ નિર્ધારિત કરી છે.તે સમજૂતી હેઠળ જો કોઈ વ્યક્તિ ઉમેદવારના મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કરે છે તો તે વધુ વગર ચોજવું આવશ્યક છે, કે તેણે તે ઉમેદવારની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવામાં મદદ કરી.તેથી, વર્તમાન કેસમાં એવું માનવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાના મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કરનારા અમરસિંહે તેમની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવામાં મદદ કરી હતી.હવે કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ, કોઈ પણ ઉમેદવારના મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કરી શકે નહીં સિવાય કે તેની નિમણૂક

કરવામાં આવી હોય અને અમે પહેલેથી જ એવું માની લીધું છે કે અપીલકર્તાએ પોતે અમર સિંહને તેના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કર્યા હતા.તે એ સ્પષ્ટીકરણને ધ્યાનમાં રાખીને અનુસરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાએ તેમની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે અમર સિંહની સહાય મેળવી હતી .આ કલમની તમામ જરૂરિયાતો આમ સંતોષાય છે અને તેથી, અપીલકર્તાએ તેના દ્વારા રચાયેલી ભ્રષ્ટ પ્રથા કરી હોવાનું માનવામાં આવવું જોઈએ.આ કલમની જરૂરિયાત માત્ર એ છે કે ચૂંટણીને આગળ વધારવા માટે સહાય મેળવવામાં આવશે.જ્યાં સમજૂતી લાગુ પડે છે, જેમ કે તે વર્તમાન કેસમાં લાગુ પડે છે, તે ઉમેદવારએ તેના મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કરવા માટે વ્યક્તિની નિમણૂક કરી છે અને તે તે મુજબ તે કાર્ય કરે છે, એક વૈધાનિક ધારણા ઊભી થાય છે કે ઉમેદવાર આ રીતે તેની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવા માટે તે વ્યક્તિની સહાય મેળવે છે, અને આ તે ધ્યાનમાં લીધા વગર કે તે આવી સહાય મેળવવાનો ઇરાદો ધરાવે છે કે નહીં.ખરેખર, પ્રતિવાદી વતી હાજર રહેલા શ્રી અચરુરામે ધ્યાન દોર્યું તેમ, સમજૂતી સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ઉમેદવારનો ઇરાદો વાંધો છે, કારણ કે, જ્યારે કોઈ ઉમેદવારએ તેના મતગણતરી એજન્ટ તરીકે કામ કરવા માટે અન્ય વ્યક્તિને ખરીદ્યો હોય ત્યારે પણ આવી ધારણા ઊભી થાય છે અને તે કલ્પના કરવી ખૂબ જ મુશ્કેલ છે કે મતગણતરી એજન્ટની નિમણૂક કોઈપણ ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારી શકે છે, કારણ કે મતગણતરી એજન્ટ મતદાન પૂર્ણ થયા પછી જ કામ કરે છે અને જ્યારે પહેલાથી

જ મતદાન થયેલા મતની ગણતરી કરવામાં આવે ત્યારે જ કામ કરે છે.તેથી આપણને એવું લાગે છે કે મતદાન એજન્ટની નિમણૂકના કિસ્સામાં, જે વર્તમાન કેસની જેમ સમજૂતીની અંદર આવે છે, ઉમેદવારનો સહાય મેળવવાનો ઇરાદો અપ્રસ્તુત છે.જો એમ હોય તો, તે સ્પષ્ટ છે કે ઉમેદવારનું જ્ઞાન કે જેની સેવા તેણે તેના મતદાન એજન્ટ તરીકે મેળવી છે, તે સશસ્ત્ર દળોનો સભ્ય છે કે સરકારી કર્મચારીઓના અન્ય કોઈ ચોક્કસ વર્ગનો સભ્ય છે કે નહીં, તે સમાન રીતે અપ્રસ્તુત છે.તેથી અમારું માનવું છે કે વિદ્વાન મહાધિવક્તાની દલીલ નિષ્ફળ થવી જોઈએ.

અમે હમણાં જે કહ્યું છે તે વિદ્વાન મહાધિવક્તાની અન્ય દલીલને પણ નકારી કાઢે છે, એટલે કે, એક ભ્રષ્ટ્ર પ્રથા ફોજદારી કૃત્યની પ્રકૃતિમાં છે અને તેથી, જ્યાં સુધી ગુનાહિત ઇરાદો અથવા ગુનાહિત હેતુ સ્થાપિત ન થાય ત્યાં સુધી સ્થાપિત કરી શકાતી નથી, અને અપીલકર્તાએ ભ્રષ્ટ્ર પ્રથા કરી હોવાનું કહી શકાય નહીં કારણ કે અમર સિંહને તેમના મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં તેમની પાસે કોઈ ગુનાહિત ઇરાદો ન હતો કારણ કે તેઓ જાણતા ન હતા કે અમર સિંહ સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય હતા. આ મુદ્દા પર આપણને ચૂંટણી કાયદા પરના અંગ્રેજી પાઠ્યપુસ્તકોમાંથી અમુક ફકરાઓનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાંથી એકનો ઉલ્લેખ કરવો પૂરતું હશે, કારણ કે તમામ રાજ્યોએ કાયદાને નોંધપાત્ર રીતે સમાન શરતોમાં રજૂ કર્યો છે.શેફિલ્ડની સંસદીય ચૂંટણીઓમાં,

રજી એડિટન જે એક પાઠ્યપુસ્તક છે જેના માટે અમારો ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો, તે જણાવવામાં આવ્યું છે,

ભ્રષ્ટ અને ગેરકાયદેસર પ્રથા વચ્ચે પ્રાથમિક તફાવત છે.પહેલાને સ્થાપિત કરવા માટે એ બતાવવું જરૂરી છે કે ભ્રષ્ટ હેતુ હાજર છે.ભ્રષ્ટ પ્રથા એ એવી વસ્તુ છે જેની સાથે મન ચાલે છે, જ્યારે ગેરકાયદેસર પ્રથા એવી વસ્તુ છે જેને વિધાનસભા અટકાવવા માટે કટિબદ્ધ છે, પછી ભલે તે પ્રામાણિકપણે કરવામાં આવે કે અપ્રમાણિક રીતે.

આ રીતે ઘડવામાં આવેલ ઢ્રષ્ટિકોણ ચૂંટણીના અંગ્રેજી કાયદા પર આધારિત છે અને સ્પષ્ટપણે આપણને કોઈ મદદ કરતું નથી.તે ચોક્કસ અંગ્રેજી કાયદાઓ અને તેમાં ઉપયોગમાં લેવાતી ભાષા પર આધારિત છે.આપણે પહેલેથી જ દર્શાવી દીધું છે કે ઓછામાં ઓછું હાથમાં રહેલી પ્રકારની ભ્રષ્ટ પ્રથાના કિસ્સામાં આપણો કાયદો ઈરાદાના કોઈ પણ પ્રશ્ન સાથે સંબંધિત નથી. શ્રી અચરુરામે તેમના સામાન્ય ઉદ્યોગ સાથે અમને અંગ્રેજી કાયદાઓ ઉપલબ્ધ કરાવ્યા હતા, જેના પર અપીલકર્તાના વકીલ દ્વારા ઉદ્દેશિત પાઠ્યપુસ્તકોમાં નિર્ધારિત કાયદાનું નિવેદન આધારિત હતું અને ધ્યાન દોર્યું હતું કે આ કાયદાઓ હેઠળ ભ્રષ્ટ આચરણો ભ્રષ્ટ રીતે કરવા પડે છે અને ભ્રષ્ટ આચરણોને હંમેશા ગુના તરીકે શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ બનાવવામાં આવે છે. તે અહીં નિર્દેશ કરવા માટે

ઉપયોગી હોઈ શકે છે કે આપણા કાયદામાં સંબંધિત જોગવાઈઓ ૧૯૫૬ માં સુધારવામાં આવી હતી અને તેણે ગેરકાયદેસર અને ભ્રષ્ટ પ્રથાઓ વચ્ચેના તફાવતને દૂર કર્યો છે. હકીકતમાં, આપણી પાસે હવે માત્ર ભ્રષ્ટ પ્રથાઓ છે અને કોઈ ગેરકાયદેસર પ્રથાઓ નથી. વર્તમાન કેસ, એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવી શકે છે કે તે સુધારેલા કાયદા દ્વારા સંચાલિત છે. આ કિસ્સામાં ગુનાહિત ઇરાદો અથવા ગુનાહિત હેતુ અથવા જ્ઞાનનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

તેથી, અમે એવા નિષ્કર્ષ પર આવીએ છીએ કે અપીલકર્તા સશસ્ત્ર દળોના સભ્ય, તેમના મતદાન એજન્ટ અમર સિંહની નિમણૂક કરીને ભ્રષ્ટ પ્રથાનો દોષી હતો, જેના દ્વારા અમર સિંહને સક્ષમ બનાવવામાં આવ્યા હતા અને તેમણે તે રીતે કામ કર્યું હતું. પરિણામે અપીલકર્તાની ચૂંટણી અમારા મતે યોગ્ય રીતે રદબાતલ જાહેર કરવામાં આવી હતી.

તેથી, અપીલ ખર્ચ સાથે રદ કરવામાં આવે છે.

અરજી ફગાવી દેવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.